

Antibioottien maltillinen ja vastuullinen käyttö sekä eläinten että ihmisten hoidossa voi pienentää riskiä, että bakteerit muuttuvat vastustuskykyisiksi.

Erityisen tärkeää tämä on antibiooteilla, joilla hoidetaan sekä ihmisiä että eläimiä, ja jotka ovat viimeinen vaihtoehto ihmisten vakavien infektioiden hoidossa.

Euroopan lääkeviraston mikrobilääke-asiantuntijaryhmä (AMEG) on luokitellut antibiootit sen perusteella, millaisia vaikutuksia lisääntynyt antibioottiresistenssi voi kansanterveydelle aiheuttaa, kun antibiootteja käytetään eläinten hoidossa, huomioiden niiden käyttötarve eläinlääketieteessä.

Luokitus on tarkoitettu eläinlääkäreille avuksi antibioottivalintaa varten.

Eläinlääkäreitä kannustetaan tarkistamaan AMEG-luokitus ennen antibioottien määräämistä hoitamilleen eläimille. AMEGin luokitus ei korvaa käyttösuosituksia, joissa pitää huomioida myös käytettävissä olevien lääkkeiden valmisteyhteenvetojen tiedot, antibioottien käyttöön tuotantoeläimillä liittyvät rajoitukset, tautien ja antibioottiresistenssin alueellinen vaihtelu sekä kansalliset säädökset lääkkeenmäärämisestä.

Luokka A

Vältä

- Antibiootit, joita ei ole EU:ssa hyväksytty eläinlääkkeiksi.
- Ei saa käyttää tuotantoeläimille.
- Voidaan poikkeustilanteissa antaa seuraeläimille.

Luokka B

Rajoita

- Ihmislääketieteessä kriittisen tärkeät antibiootit, joiden käyttöä eläimille on rajoitettava kansanterveyteen kohdistuvan riskin pienentämiseksi.
- Käyttöä harkitaan vain, jos luokan C tai D antibiootit eivät ole kliinisesti tehokkaita.
- Käytön tulee perustua mikrobilääkeherkkyyden testaukseen, mikäli mahdollista.

Luokka C

Harkiten

- Ihmislääketieteessä on vaihtoehtoja näille antibiooteille.
- Joihinkin eläinlääketieteellisiin käyttöaiheisiin ei ole luokkaan D kuuluvia vaihtoehtoja.
- Käyttöä harkitaan vain, jos luokan D antibiootit eivät ole kliinisesti tehokkaita.

Luokka D

Huolellisesti

- Ensisijainen hoitovaihtoehto aina, kun mahdollista.
- Käytön on aina oltava hallittua ja eläinlääketieteellisesti perusteltua

Kaikkien luokkien antibiootit

- Tarpeetonta käyttöä, liian pitkiä hoitajaksoja ja aliannostusta tulee välttää.
- Ryhmähoito on rajattava tilanteisiin, joissa yksilöhoito ei ole mahdollista.
- Tutustu Euroopan komission ohjeisiin antibioottien maltillisesta käytöstä eläimille: <https://bit.ly/2s7LUF2>

AMEG on kirjainlyhenne sanoista Antimicrobial Advice Ad Hoc Expert Group, ja se on Euroopan lääkeviraston työryhmä. Siihen osallistuu sekä ihmis- että eläinlääketieteen asiantuntijoita. He laativat yhteistyössä ohjeet antibioottien käytöstä eläimillä. Nämä ohjeet perustuvat kansanterveyteen kohdistuvaan vaikutukseen, jota antibioottien käyttö eläimillä aiheuttaa.

Antibioottien luokitus eläinlääketieteellistä käyttöä varten
(esimerkkejä EU:ssa ihmisten tai eläinten hoitoon hyväksytyistä aineista)

A	Aminopenisilliinit mesillinaami pivmesillinaami	Karbapeneemit meropeneemi doripeneemi	Lääkkeet, joita käytetään ainoastaan tuberkuloosin tai muiden mykobakteeritautien hoitoon isoniaatsidi etambutoli pyratsinamidi etionamidi	Glykopeptidit vankomysiini	VÄLTÄ
	Ketolidit telitromysiini	Lipopeptidit daptomysiini		Glysyylisykliinit tigesykliini	
	Monobaktaamit atstreonaami	Oksatsolidinonit linetsolidi		Fosfonihappojohdannaiset fosfomysiini	
	Rifamysiinit (paitsi rifaksimiini) rifampisiini	Riminofenatsiinit klofatsimiini		Pseudomonihapot mupirosiini	
	Karboksipenisilliini ja ureidopenisilliini, sekä niiden ja beetalaktamaasin estäjän yhdistelmät piperasilliini-tatsobaktaami	Sulfonit dapsoni		Muut kefalosporiinit ja peneemit (ATC-koodi J01DI) sekä kolmannen sukupolven kefalosporiinien ja beetalaktamaasin estäjien yhdistelmät keftobiproli keftaroliini keftolotsani-tatsobaktaami faropeneemi	
B	Kolmannen ja neljännen sukupolven kefalosporiinit, lukuun ottamatta niiden ja beetalaktamaasin estäjien yhdistelmiä kefoperatsoni kefovesiini kefkinomi keftiofuuri	Polymyksiinit kolistiini polymyksiini B	Kinolonit: fluorokinolonit ja muut kinolonit sinoksasiini danofloksasiini difloksasiini enrofloksasiini flumekiini ibafloksasiini	marbofloksasiini norfloksasiini orbifloksasiini oksoliinihappo pradofloksasiini	RAJOITTA
C	Aminoglykosidit (paitsi spektinomysiini) amikasiini apramysiini dihydrostreptomysiini framsetiini gentamysiini kanamysiini neomysiini paromomysiini streptomysiini tobramysiini	Aminopenisilliinin ja beetalaktamaasin estäjän yhdistelmät amoksisilliini + klavulaanihappo ampisilliini + sulbaktami	Amfenikolit kloramfenikoli florfenikoli tiamfenikoli	Makrolidit erytromysiini gamitromysiini oleandomysiini spiramysiini tildipirosiini tilmikiosiini tulatromysiini tylosiini tylvalosiini	VAROEN
		Ensimmäisen ja toisen sukupolven kefalosporiinit ja kefamysiinit kefasetriili kefadroksiili kefaleksiini kefalonium kefalotiini kefapiiriini kefatsoliini	Linkosamidit klindamysiini linkomysiini pirlimysiini		
			Pleuromutiliinit tiamuliini valnemuliini		
D	Aminopenisilliinit, ilman beetalaktamaasin estäjiä amoksisilliini ampisilliini metampisilliini	Aminoglykosidit: vain spektinomysiini spektinomysiini	Sulfonamidit, dihydrofolaattireduktaasin estäjät ja yhdistelmät formosulfatiatsoli ftalyylisulfatiatsoli sulfasetamidi sulfaklooripirydatiini sulfaklotsiini sulfadiatsiini sulfadimetoksiini sulfadimidiiini sulfadoksiini sulfafuratsoli sulfaguaniidiini	sulfaleeni sulfameratsiini sulfametitsoli sulfametoksatsoli sulfametoksipyridatsiini sulfamonometoksiini sulfanilamidi sulfapyridiini sulfakinoksaliini sulfatiatsoli trimetopriimi	HUOLELLISESTI
	Tetrasykliinit klooritetrasykliini doksisykliini oksitetrasykliini tetrasykliini	Stafylokokki-infektioiden hoidossa käytettävät penisilliinit (beetalaktamaasille resistentit penisilliinit) kloksasilliini dikloksasilliini nafsilliini oksasilliini			
	Kapeakirjoiset penisilliinit (beetalaktamaasille herkät penisilliinit) bentsatiinibentsyyliipenisilliini bentsatiinifenoksimetyyliipenisilliini bentsyyliipenisilliini penetamaattihydrojodidi	fenetisilliini fenoksimetyyliipenisilliini prokaiinibentsyyliipenisilliini			
		Steroidibakteerilääkkeet fusidiinihappo	Nitrofuraanijohdannaiset furaltadoni furatsolidoni		

Muuta huomioitavaa

Antibiootteja määrättäessä on luokituksen lisäksi huomioitava **antoreitti**.

Seuraavassa luettelossa ovat antoreittejä ja valmistetyyppejä koskevat suositukset, esitettynä antibioottiresistenssin kehittymiseen arviolta kohdistuvan vaikutuksen mukaisessa järjestyksessä (pienimmästä vaikutuksesta suurimpaan).

Paikallinen yksilöhoito (esimerkiksi utaretuubit, silmä- tai korvatipat)

Parenteraalinen yksilöhoito (laskimoon, lihakseen, ihon alle)

Suun kautta annettava yksilöhoito (esimerkiksi tabletit, suun kautta annettava bolus)

Injektiona annettava ryhmälääkitys (metafylaksia), vain jos käyttöön perustellut syyt

Suun kautta annettava ryhmälääkitys juomaveden/maidonkorvikkeen välityksellä (metafylaksia), vain jos käyttöön perustellut syyt

Suun kautta annettava ryhmälääkitys rehun tai esisekoitteiden välityksellä (metafylaksia), vain jos käyttöön perustellut syyt

